

JOZUA

R. Brinkman – www.yarah.nl

Stg B.T.O. Yarah
Postbus 113, 9800 AC Zuidhorn
<http://www.yarah.nl>

Inleiding

Na 40 jaar door Mozes door de woestijn te zijn geleid komen de Israëlieten, onder leiding van Mozes' assistent en opvolger Jozua, in het beloofde land: "Kanaän". Jozua en Kaleb waren de enigen van hun generatie die het land in mochten gaan. Alle anderen waren inmiddels overleden. Hij was op dat moment reeds een oude man, volgens de geschiedschrijver Josephus was hij 85 jaar toen hij het leiderschap van Mozes overnam. Volgens de Bijbel was hij 25 jaar lang de leider van het volk en op 110-jarige leeftijd overleed hij (Jozua 24:29).

Het boek is echte "verkondigende geschiedschrijving" en bevat een aantal opmerkelijke gebeurtenissen. Het begint er mee dat Jozua door de Heer persoonlijk geroepen wordt om het leiderschap van Mozes over te nemen en dat hij de belofte krijgt dat zolang hij leeft er niemand is die tegen hem kan standhouden (Jozua 1:5).

Het is ook één van de boeken die door de schriftcritici zwaar onder vuur is genomen. In dit gedeelte gaan we daar ook vrij diepgaand op in omdat naar mijn mening dit volledig ten onrechte is!

De naam Jozua is de hebreeuwse variant van het Griekse Jezus. In de (engelse) King James-bijbel leidt dit tot een opmerkelijke vertaalfout; Jozua wordt daar in sommige versies Jezus genoemd in Hebreëen 4:8. In de latere versies is deze fout hersteld. Jozua's oorspronkelijke naam was Hosea, wat betekent "redding". Mozes noemde hem echter "Jozua", wat "redder" betekent: "en Mozes noemde Hosea, de zoon van Nun, Jozua" (Num. 13:16). Jozua was één van de 12 verspieders.

Veel aanhangers van de 'typologie' zijn van mening dat Jozua een beeld of type (vandaar het woord 'typologie') was van de Messias: Jezus. Omdat hij het volk het beloofde land, de beloofde rust, inleidde. Hij was een groot leider, militair en strateeg maar vertrouwde boven alles op het gebed en de verhooring er van door God.

Indeling van het boek

Het boek kent drie hoofddelen:

1. de eerste hoofdstukken, die handelen over het intrekken in het land, de diverse slagen om een aantal steden;
2. de verdeling van het land onder de diverse stammen van Israël;
3. de dood van Jozua.

Op een aantal van de gebeurtenissen in dit boek (verder) gaan we dieper in.

Is God een wrede God?

Voordat we het boek verder bestuderen komen we bij het volgende. Veel mensen zijn van mening dat God een wrede God is. Hij stond het toe, nee sterker: gaf Jozua opdracht het land te veroveren. En dat ging gepaard met bloedvergieten en het verdrijven en vernietiging van de bevolking van Kanaän.

We moeten dus deze vraag beantwoorden: is God een wrede God die genoegens scheidt in de dood van mensen? Veel mensen die niet geloven beweren dit en voeren het aan als argument om niet te geloven in 'een dergelijk wrede God'. Het antwoord op de vraag is echter: nee. Er is altijd een óorzaak voor deze dingen.

Overigens moeten we ook het volgende vaststellen: de Kanaänieten zélf hadden, in het verleden, het land óók ingenomen op anderen; zij waren niet de oorspronkelijke bewoners maar hadden zich er rond 2.000 v.Chr. gevestigd. Abraham en zijn nakomelingen hadden in vrede met hen er gewoond (en waren dus rechtmatig eigenaar van in elk geval een déél van het land). Toen Israël onder leiding van Jozua het land introk was het rond 1.400 v.Chr, zeshonderd jaar later. Israël had weinig keus; ze waren uit Egypte gevlucht (verdreven) en moesten toch érgens wonen. God wees hen het land Kanaän aan als het land wat van Hém was en gaf hen de opdracht zich daar te vestigen. We kunnen als mensen hier zo lekker dramatisch over doen; maar als we denken aan de volksverhuizingen welke in Europa zijn geweest - wat is dan het verschil?

Als wij onze vaderlandse geschiedenis lezen, lezen we immers óók over stammen die elkaar verdreven en (letterlijk) afmaakten zonder ons hierover op te winden.. Dat beschouwen we als "normaal", maar zodra het het volk Israël betreft ontbranden we in verontwaardiging? Dat is daarom ook een zeer selectieve verontwaardiging. Helaas moeten we vaststellen dat dat ook heden nog steeds zo is, zodra iets het land of volk van Israël betreft schijnen we als mensen niet rationeel meer te denken. En,.. dat gééft te denken!

Hoewel de Kanaänieten een ontwikkeld volk waren (ze kenden als één van de eerste een eigen alfabet, waren bedreven ambachtslieden en handelaren) was het een zeer wrede volk. Ze dienden afgoden, praktiseerden religieuze prostitutie (jonge meisjes en vrouwen die in zeer onhygiënische omstandigheden leefden en jong stierven als gevolg hiervan) en gaven zelfs kinderofters aan hun afgoden. Niet alleen mocht Israël die gewoonten niet overnemen, de Kanaänieten hadden ruim 400 jaar de kans gehad zich van deze praktijken te bekeren (afwezigheid Israël). Maar van generatie op generatie bleven zij doorgaan met hun wrede heden en afgoderij. Het onschuldige bloed schreeuwde van de grond en kleefde aan hun handen. Israël verscheen al eens aan hun grenzen als waarschuwing. Doordat God aan Israël de opdracht gaf de bevolking van Kanaän niet te sparen werd een einde gemaakt aan de praktijken van deze mensen. De kinderen van de Kanaänieten die stierven, stierven in onschuld - zij konden de tradities van hun ouders niet meer voortzetten. Doordat zij in onschuld stierven (bijvoorbeeld bij de vernietiging van Jericho) toonde God -hoe vreemd het ook mag klinken- genade aan hen; zij waren onschuldig en daarmee gingen zij niet voor eeuwig verloren zoals hun ongehoorzame, wrede, ouders. Vergelijk in dit verband ook Hebréeën 11:30, 31. Overigens claimden niet alleen de Israëlieten het land; ook de Filistijnen, Ammonieten en Moabieten probeerden (met wisselend succes) het land of delen er van te veroveren op de Kanaänieten en (later) de Israëli's.

Belangwekkende gebeurtenissen

Vóórdat het volk het land intrekt krijgt Jozua een bevel: "Maak u gereed, trek over de Jordaan hier, gij en dit gehele volk" (Jozua 1:2, 6). De belofte voor het land is voorwaardelijk; "Handel nauwgezet overeenkomstig de gehele wet" (vers 7). Daarnaast is een belofte aan Jozua gedaan door God: "Zoals ik met Mozes geweest ben, zal ik met u zijn, overal waar gij gaat. Ik zal u niet begeven en niet verlaten" (vers 5).

In de hoofdstukken 2 - 12 vinden we de geschiedenis van de veroveringen van het land. Hoewel het land onder Israëliisch bewind kwam (onder Jozua) bleven er delen waar de oorspronkelijke bevolking zich sterk verzetten en zich kon handhaven. Zo werd Jeruzalem bijvoorbeeld pas ten tijde van David veroverd.

In dit verband is Jozua 21:43 onder sommige uitleggers een discussiepunt; er staat namelijk: "Zo heeft de Here aan Israël het gehele land gegeven, dat Hij gezworen had hun vaders te zullen geven; zij namen het in bezit en gingen er wonen. En de Here gaf hun aan alle zijden rust". Sommige uitleggers claimen dat hiermee daadwerkelijk het hele land in hun bezit was, en daarmee de belofte(n) omtrent het land vervuld. In het verlengde hiervan stelt men dat er óók géén toekomstige vervulling meer zal zijn van de landbelofte. Dit is tevens dan de basis voor de ontkenning van een (toekomstig) Messiaans vrederijk. Hiermee gaat men in tegen de duidelijke aanwijzingen in de profeten (zie bijvoorbeeld de serie over de Kleine Profeten en de studie over de Verbonden).

Andere uitleggers wijzen op de feiten (zie eerder): zelfs David nam nog delen van het land in. De belofte was in die zin vervuld dat Israël het gehele land controleerde en derhalve in bezit had. Jamieson Fausset Brown schrijft dan ook: "Dit vers is een samenvatting van de historie uit hoofdstuk 13 en volgende [...] alle beloften gemaakt, zowel aan het volk als aan Jozua waren vervuld of in het proces van vervulling". Opvallend is ook dat in hoofdstuk 13 gedeelten worden genoemd welke nog niet zijn ingenomen. God zegt dan tegen Jozua, nadat de gebieden zijn opgesomd die nog niet zijn veroverd: "Ik zal hen verdrijven voor de Israëlieten; wijs het bij voorbaat door het lot aan Israël ten erfdeel toe, zoals Ik u geboden heb. Nu dan verdeel dit land ten erfdeel onder de negen stammen en de halve stam Manasse" (Jozua 13:6, 7). Met andere woorden: men moest vertrouwen en geloven dat God, op een zeker tijdstip, dit land zou geven en het op voorhand verdelen onder de stammen. Hij hád het al gegeven, maar ze woonden er nog niet. Het is daarom niet juist te stellen dat het gehele land in hun bezit was en dat daarmee de of alle heilsbeloften daar waren vervuld. Als we dat zeggen doen we de Bijbel naar mijn mening ernstig geweld aan.

1. Oversteek door de Jordaan, geen manna meer.

Jozua 3:1 - 4:24. Een bijzonder gedeelte, waarin we feitelijk een herhaling zien van een eerder wonder: het droogvallen van de Jordaan lijkt sterk op het droogvallen van de Schelfzee. Dit zijn de wonderen waarop veel critici hun pijlen richten en roepen: "dat kan toch niet écht gebeurd zijn". Persoonlijk denk ik dat dit wonder heel "verklaarbaar" is (zie verder). Wat de Bijbel hier vertelt is dat ten eerste dit wonder bedoeld was om Jozua als leider van het volk te bevestigen; in 3:7 lezen we namelijk:

"En de Here zeide tot Jozua: Op deze dag zal Ik beginnen u groot te maken in de ogen van geheel Israël, opdat zij weten dat Ik met u zal zijn, zoals Ik met Mozes geweest ben".

Zie ook Jozua 3:14. Wat is de les uit dit vers? Vaak zien we in de kerken en gemeenten 'zelf verklaarde' leiders. Zij verklaren soms zelfs dat God hen opdrachten geeft, dat zij "de stem van de Heer hebben gehoord", of dat uitgerekend zij "geestelijk volwassen broeders" zijn, etc. Met als resultaat dat er géén tegenspraak meer mogelijk is.

Vaak zie je dat zo'n leider vervolgens een groep mensen meesleurt in allerlei vreemde ideeën en gedachten, met andere woorden: sektarisme. Jozua was door Mozes aangesteld (Deuteronomium 31:1-8) als de nieuwe leider van Israël. Daarnaast sprak God zélf tot Jozua (zie eerder) en bevestigde aan hem persoonlijk dat hij de leider van het volk was. Jozua had dus menselijk gezien "goede papieren". Maar hij zei niet tegen het volk: "God heeft tot mij

gesproken...". Nee, God zélf bevestigde Jozua als de nieuwe leider van het volk, als de man die het volk in het land mocht binnenbrengen door het wonder van het droogvallen van de Jordaan.

Dit wonder was dus noodzakelijk om Jozua boven alle twijfel verheven te laten worden. Hij was géén zelfverklaarde leider! Kerkelijke of Gemeentelijke leiders die claimen door God hiervoor aangewezen te zijn? Die woorden van God of openbaringen of inzichten claimen te hebben ontvangen? Het kán, maar.. zoals we hier zien is het zo dat God dit dient te bevestigen. Onomstotelijk. Boven alle twijfel verheven. Zolang dit niet het geval is blijft het het woord of de bewering van een mens!

Een tweede reden was natuurlijk een praktische: Israël moest aan de overkant van de Jordaan komen, die een natuurlijke afscheiding vormde. Dat niet alleen, de Jordaan was buiten z'n oevers getreden tijdens de hele oogsttijd - dus extra breed (Jozua 3:15). We lezen dan het volgende:

"Het water, dat van bovenaf kwam, bleef staan; het rees op als een dam, zeer ver weg bij Adam, de stad, die bezijden Saretan ligt, terwijl het water dat afvloeide naar de zee der Vlakte, de Zoutzee, volkomen werd afgesneden" (Jozua 3:16).

Het water werd stroomopwaarts afgesneden en wat stroomafwaarts ging liep door - daardoor ontstond er een "droge" bodem waardoor men kon oversteken en zich kon legeren aan de overkant, bij Gilgal in de buurt.

In hoofdstuk 5 lezen we over die 'legering', men gaat ook alle mannen besnijden (omdat in de woestijn niemand besneden was), en viert het Pascha. Ook lezen we dat de koningen (Stadsvorsten) van de omliggende steden antsig worden als zij horen van het wonder van de doortocht. Dat zal niet het enige zijn wat hen angst inboezemde; aan de kop van het volk trokken 40.000 gewapende mannen voorop. Een flink leger kwam daar binnen in Kanaän.

We lezen hier ook dat men nu de dag na het Pascha at van de opbrengst van het land. Het was er vruchtbaar gebied én oogsttijd (zie ook eerder). De dag er op volgend kwam er géén manna meer van de hemel. Tot aan dat moment was er dus elke dag manna geweest! Wij denken vaak dat dat in de woestijn was, maar zoals we kunnen lezen in Hoofdstuk 5:12 deed dit verschijnsel zich voor totdat het moment daar was dat zij weer de beschikking hadden over de vrucht van het land.

Terug naar het wonder van het droogvallen van de Jordaan. Zoals gezegd zijn het dit soort Bijbelgedeelten waarover schriftcritici graag smalende opmerkingen maken. Deze schriftcritici zijn dan niet erg op de hoogte van de historie. Minder dan 100 jaar geleden namelijk, in 1927, is dit óók gebeurd. Bij Adam zijn hoge kleibanken waar de rivier de Jordaan doorheen stroomt. Toen in 1927 er een aardbeving in dat gebied was, zakten die in en werd het water daardoor 23 uur opgehouden en viel de Jordaan droog... Als resultaat van deze aardbeving moest de Britse regering indertijd nog de grafkerk met een "onooglijke stalen constructie" stuuten omdat die dreigde in te storten. Ook in 1906 heeft zich iets dergelijks voorgedaan. Bij de aardbeving in 1927 was er ook sprake van een grote rookwolk die opsteeg bij de Zoutzee. Het is bijna zeker dat dit te maken heeft gehad met de vulkanische werking die er in de bodem van de 400 meter diepe Zoutzee is. Vergelijk in dit opzicht ook Genesis 19:20.

Het is mogelijk dat een soortgelijke situatie zich voorgedaan heeft in de geschiedenis die we hier lezen in Jozua. Het wordt niet vermeld, maar het verklaard wel de angst van de Kanaänieten; een aardbeving, vulkanische activiteit, een groot volk dat daardoor een vrije

doortocht door de Jordaan krijgt, etc. Men zal hier zeker werk van "de goden" in hebben herkend. Nog afgezien dat het gerucht over Israël en hun God al lang en breed voor hen uit was gegaan - vergelijk Jozua 2:9-11 maar eens.

We willen hiermee het wonder zeker niet kleiner maken dan het was of is! God heeft de Israëlieten op wonderlijke wijze door de Jordaan geleid en hóe Hij dat heeft gedaan (door een aardbeving of het water tegen te houden) is eigenlijk niet relevant. Als het al een 'reguliere' aardbeving was, dan heeft God er voor gezorgd dat Zijn volk op de juiste tijd op de juiste plaats aanwezig was en dit gebruikt ten gunste van hen.

2. De val van Jericho

Jozua 5:13 - 6:27. Jericho was een stadstaat die bescherming bood aan de omwonende boeren zoals vroeger in Nederland de ommuurde steden dit ook deden; bij dreigende oorlogen of veldslagen trok iedereen zich terug achter de veilige stadsmuren. De muren van Jericho waren erg dik. Zoals we konden lezen in Hoofdstuk 2 woonde Rachab "op de muur". Historici hebben ontdekt dat de oude muren van Jericho bestonden uit feitelijk twee muren: een buitenmuur en een binnenmuur met daartussen leem. Op de leemlaag stonden huizen gebouwd.

De historicus Dr. Garstang ontdekte in de ruïnes van Jericho dat de buitenste muur "plat voorover" was gevallen, waardoor de aardlaag er tussen ging schuiven en de binnenmuur "meetrok" - mede vanwege de huizen die er op gebouwd waren. Dr. Garstang sprak het vermoeden uit dat ook hier een aardbeving of (na)schokken een rol heeft gespeeld. Hij dateerde het e.e.a. op de intocht van de Israëlieten in Kanaän én hij constateerde dat de hele stad was platgebrand - wat ook overeenkomt met de Bijbelse gegevens. Overigens was het niet Dr. Garstang's doel dit aan te tonen; hij was van mening dat een aardbeving het had veroorzaakt en dat deze gebeurtenissen "toevalligerwijs" overeenkwamen.

Het is goed mogelijk dat een aardbeving een rol heeft gespeeld bij de val van de muur, maar we vinden het niet terug in Jozua. Een andere verklaring of optie is het volgende: door de eerdere beving (welke de rivier de Jordaan mogelijk drooglegde tijdelijk) waren de fundamenteën en de muren aangetast. Toen Israël (met tienduizenden tegelijk) het op een juichen zette kan dit de genadeklap voor de verzakte muren zijn geweest. Zoals lawaai een lawine kan veroorzaken, kan het (enorme) geluid van al die mensen samen er voor gezorgd hebben dat de muren omvielen. Voor de Israëlieten stond echter vast: het was God die het deed en zó is het ook vastgelegd in de Bijbel.

Ook hier hebben de schriftcritici zich weer flink geroerd. Ik citeer hier een aantal relevante gedeeltes.

"In de jaren 1952 tot 1958 vonden onder leiding van de archeologe Kathleen Kenyon opnieuw opgravingen plaats in Jericho. Ze concludeerde dat de verwoesting van een stadsmuur door een hevige brand, die Garstang had gedateerd in ca. 1400 v. C., in werkelijkheid plaatsvond aan het eind van Vroeg Brons (ongeveer 2250 v. C.) [1]

Kenyon ging hiermee in tegen de resultaten van Dr. Garstang. Opmerkelijk genoeg was Dr. Garstang oprichter van de "British School of Archaeology" te Jeruzalem waar Kenyon in de jaren '50 ook aan verbonden was. Op het moment dat zij haar onderzoek afronde leefde Dr. Garstang niet meer. We gaan verder met Kenyon's opvattingen:

"Volgens Kenyon werd de laatste versterkte stad Jericho verwoest door de Egyptenaren, bij hun achtervolging van de Hyksos na hun verdrijving uit Egypte, in ca. 1550 v. C." [1]

Deze theorie leidde er toe dat men het verhaal over Jozua's verovering van Jericho, 150 jaar later, als "onzin" afdeed - alhoewel Kenyon aangaf dat er slechts een bescheiden aanwijzing was voor een verwoesting in 1550 (zie verder), mede gebaseerd op een (later feilteijk onjuist gebleken) hypothese. Het stadje Jericho uit de tijd waarin de Israëlieten het land binnentrokken was volgens haar onverdedigd of de bewoners gebruikten de overgebleven delen van de verwoeste muren als verdediging. Dat laatste alleen al lijkt zeer onwaarschijnlijk, immers: alle (grotere) steden toen waren versterkt en je gaat zeker niet in een onverdedigbare ruïne wonen. Dan zou men zeer regelmatig het slachtoffer van kwaadwilligen zijn geweest en niemand wil in zo'n stad wonen!

De Bijbelcritici gingen echter nóg verder; zij dateren de intocht niet eens op ± 1400 v.Chr. maar nog veel later, rond 1220 v.Chr. En, zo is dan de conclusie "in 1220 was er helemáál geen sprake meer van de stad Jericho". Dit is juist; immers: wij weten dat de stad ruim 200 jaar daarvoor door de Israëlieten met de grond gelijk was gemaakt! Hiermee wil men de schrijver van het boek Jozua tot een fantast maken:

"De geleerden concludeerden dan ook dat het verhaal in Jozua 6 over de verwoesting van Jericho niet berustte op een historische gebeurtenis. Kenyons datering van de verwoesting van de laatste versterkte stad Jericho in ca. 1550 v. C. gold jarenlang als onomstreden. Velen hebben daardoor het geloof in de historische betrouwbaarheid van de Bijbel verloren." [1]

De bescheiden aanwijzing welke de verstrekkende conclusies van Kenyon moesten dragen waren zelfs zo bescheiden dat nieuw onderzoek in 1983 het volgende leerde:

"de archeoloog Bryant Wood een verrassend nieuw licht op de gegevens die tijdens de opgravingen in Jericho onder leiding van Kathleen Kenyon verzameld waren. Toen zij in 1978 overleed, waren de verslagen over de opgravingwerkzaamheden en het opgegraven aardewerk nog niet verschenen. Haar conclusies waren dan ook gebaseerd op voorlopige rapporten. Bryant Wood onderwierp de van 1981 tot en met 1983 verschenen verslagen aan een nauwkeurig onderzoek. In zijn artikel toonde hij aan dat de conclusie van Kathleen Kenyon over de datering van de verwoesting van Jericho niet in overeenstemming is met de vondsten.

Wood kwam tot de conclusie dat Kenyon terecht de datering van de door Garstang opgegraven muur afwees, maar dat zijn datering van het door hem opgegraven deel van Jericho juist was. Kenyon had namelijk vrijwel uitsluitend uit het ontbreken van uit Cyprus geïmporteerd, tweekleurig, luxe aardewerk, dat kenmerkend is voor de periode van 1550-1400 v. C., geconcludeerd dat Jericho in deze tijd onbewoond was en dat de stad dus ca. 1550 v. C. verwoest moest zijn [..]

Wood merkte op dat het in Jericho ontbrekende aardewerk elders vooral ontdekt was in grote steden die gelegen zijn aan belangrijke handelswegen. Jericho was een kleine stad, ver van de belangrijke handelswegen gelegen. Wood concludeerde uit de opgravingsverslagen, die hij nauwgezet bestudeerde, dat Kenyon opgravingen verricht had in een arme wijk van de stad en resten van eenvoudige huizen gevonden had. Dat was een reden te meer waarom daar geen luxe aardewerk uit Cyprus gevonden werd. Bovendien baseerde Kenyon haar conclusies op een opgraving die slechts een oppervlakte had van ca. 60 m². De datering van de verwoesting van Jericho IV in ca. 1550 v. C. was ook gebaseerd op de hypothese dat de Egyptenaren

in die tijd bij hun achtervolging van de Hyksos Jericho verwoestten. Uit Egyptische teksten is nooit gebleken dat de Egyptenaren toen verder zijn getrokken dan Saruhen, in het zuidwesten van Palestina.

Wood ontdekte ook dat Garstang, die gegraven had in een ander deel van dezelfde laag, dicht bij 'het paleis', een aanzienlijke hoeveelheid van het luxe aardewerk uit Cyprus gevonden had. Dat werd Wood duidelijk toen hij de rapporten van de opgravingen van Garstang bestudeerde. In de jaren dertig was men met dit soort aardewerk echter nog niet bekend, zodat het in de verslagen niet afzonderlijk vermeld werd. [1]

Hier is dus zondermeer vast te stellen dat er sprake was van onzorgvuldig uitgevoerde onderzoeken door Kenyon, die haar verstrekkende conclusies absoluut niet kunnen dragen. Het was nog minder dan "half werk" en het predikaat wetenschappelijk onderzoek onwaardig.

Daarnaast zijn er vondsten gedaan van Scarabeeën, een soort Egyptische amuletten -in graftombes in de omgeving van Jericho- die doordat de namen van de Farao's (die immers als "goddelijk" werden beschouwd) bevatten die leefden van de 18e tot de 13e eeuw v. Christus. Garstang en andere onderzoekers wijzen er tevens op dat in de stad graan werd gevonden onder de puinhopen. Dit is ongebruikelijk omdat een veroverde stad vaak helemaal leeggeplunderd werd nádat deze uitgehongerd was. Alles wijst er op dat de stad inderdaad op wonderlijke wijze vernietigd en ingenomen werd.

Helaas zien we in dit soort situaties vaak dat de schriftcritici als slechte wetenschappers te werk gaan; het 'bewijs' of onderzoek van Kenyon wordt nog steeds gebruikt om aan te tonen dat het verhaal over de verwoesting van Jericho niet juist zou zijn en om daarmee tevens een integere onderzoeker als Garstang te beschadigen. Nieuw onderzoek wat aantoonde dat Garstang wel degelijk de juiste conclusies heeft getrokken wordt buiten beschouwing gelaten. Het is duidelijk dat schriftcritici maar één, vooropgezet, doel hebben: ontkrachting van het Heilige Woord van God.

We kunnen dus (ook) hier weer concluderen dat de Bijbel absoluut betrouwbaar verslag heeft gedaan van de gebeurtenissen:

- de stad is verwoest; de muren zijn 'omgevallen' en de stad is platgebrand. Conform het verhaal in Jozua. Daarnaast komt de datering tussen de Bijbel en de geschiedkundige gegevens overeen;
- de (unieke) vondst van het graan, aardewerk, gebruiksartikelen, etc. toont aan: de stad en alles wat er in was was "met de ban geslagen", men mocht niets er van nemen - dit helemaal in tegenstelling tot de gebruikelijke methoden van oorlogsvoering en plunderingen. Dit verklaart het aanwezig zijn van het graan en andere zaken die bij opgravingen zijn gevonden. Jozua 6:17-19.
- uit de historische gegevens blijkt dat de stad niet vreselijk groot was. Dit komt overeen met het gegeven dat het volk op de 7e dag 7 keer om de stad heen liep. Daarmee is de omtrek van de stad te bepalen op maximaal ca. 10 kilometer.

Over de verovering van Ai (Jozua 8) kan een soortgelijk verhaal worden gehouden. Sommigen gaan zo ver te stellen dat het een mythe was die later op schrift zou zijn gezet. Helaas gaat het te ver hier diepgaand op in te gaan. Kern is dat ook hier wordt getracht het Woord van God te ontkrachten.

3. De slag om Gibeon, "Zon sta stil"

Jozua 9-10. In hoofdstuk 9 lezen we dat de bevolking van de stad Gibeon zichzelf met een list ondergeschikten maakten van Israël. Wie zien hier ook dat voor Israël een eed, gezworen bij de Here, absoluut heilig is. Toen zij namelijk ontdekten dat de Gibeonieten hen hadden bedrogen was het resultaat niet dat zij alsnog vernietigd werden maar werden zij slaven of knechten van Israël. Dit lot was natuurlijk heel wat beter dan een gewisse dood.

Doordat Israël de steden (stadsstaten) Jericho, Ai en Betel had vernietigd en de Gibeonieten zichzelf ondergeschikten hadden gemaakt aan Israël hadden ze een belangrijk deel van het land in de hand; het zuiden raakte daardoor namelijk gedeeltelijk gescheiden van het noorden. Men had de beschikking over landbouwgronden, vee en goederen gekregen hierdoor. De andere Kanaänitische koningen of heersers hadden zich klaarblijkelijk niet druk gemaakt om de verwoesting van Jericho en Ai/Betel. Een stad als Ai, met 12000 inwoners, of Jericho had klaarblijkelijk niet veel economische of strategische waarde. Of wellicht hoopte men dat de Israëlieten tevreden waren met het gebied dat ingenomen was. Maar met de onderwerping van Gibeon raakte Israël blijkbaar een gevoelige snaar; Gibeon was een grote stad, en ook een militair belangrijke stad. De Koning van Jeruzalem laat daarom boden naar diverse andere koningen zenden en samen met hen belegerd hij Gibeon, om ze te straffen voor het verbond dat ze gesloten hebben met Jozua.

De Gibeonieten roepen Jozua te hulp en hij verslaat de koningen die Gibeon belegeren. Daarna trekt hij verder op veldtocht door het zuiden van Kanaän en neemt stad na stad in. Na deze veldtocht volgt een tweede veldtocht richting het noorden.

Als we het een en ander zo lezen kan het niet anders dan dat geconcludeerd moet worden dat Kanaän, als land, organisatorisch niet veel voorstelde. Het was verdeeld in stadsstaten en er was weinig onderlinge samenhang. Als het wel een goed georganiseerd land was geweest - met bijvoorbeeld een sterke centrale regering - dan had het een goed georganiseerd leger op de been kunnen brengen. De Israëlieten hadden, menselijk gesproken, met hun leger van 40.000 (licht bewapende) strijders dan weinig kunnen uitrichten. Dat wil niet zeggen dat het gemakkelijk was voor Israël om het land in te nemen!

Bij de slag rond Gibeon zien we het derde wonder (Jozua 10:11-14): als éérste regent het zeer grote (hagel)stenen uit de hemel die een groot deel van de legers van de koningen vernietigen. Ze veroorzaken méér doden dan Jozua en zijn leger. Ook hier dus weer een opvallend of bijzonder "natuurverschijnsel". En, als tweede: de zon staat stil. De dag duurde 24 uur c.q. er was 24 uur licht. Uiteraard wordt het door veel mensen bestreden dat dit mogelijk zou zijn. In de Willbrord-vertaling vinden we als voetnoot dan ook het volgende:

"Uitzonderlijke natuurverschijnselen begeleiden dikwijls Gods tussenkomst (vgl. o.m. Ex 14,21; Joz 3,16; Am 8,9a; Mc 15,33)."

Wetenschappers haastten zich om te zeggen dat dit gewoonweg niet kan. Dit omdat de zon om de aarde draait en niet andersom. Dit zijn dezelfde wetenschappers en bijbelcritici die ook niet in een schepping geloven, die niet geloven in de opstanding van Christus etc. Men stelt dat de Bijbel een "antiek wereldbeeld" kent dat niet overeenkomt met de werkelijkheid. Ook daarin ziet men weer grond voor kritiek op de Bijbel... Maar ook tegenwoordig hebben wij het nog steeds over zonsopkomst en zonsondergang. Hebben wij dan ook een antiek wereldbeeld als moderne mens? Nee! Het is slechts een manier van uitdrukken. De zon draait, vanaf de aarde gezien, om de aarde heen. Dat is het perspectief van waaruit de mens het allemaal benaderd en God komt ons daarin tegemoet!

Vandaar dat Jozua bad of de zon mocht stilstaan. Wat er in dit gedeelte staat beschreven is dan ook beschreven gezien door de ogen van de schrijver van het boek Jozua, niet als een "wetenschappelijk verantwoorde verhandeling"! Zó kunnen we toch niet met de Bijbel omgaan! Los daarvan zien we in Jesaja iets heel bijzonders, hier lezen we dat God door de profeet spreekt: "Hij troont boven het rond der aarde" (Jesaja 40:22). Dit wordt door sommigen uitgelegd alsof in de Bijbel zou staan dat de aarde rond is. Maar naar mijn mening staat dat hier net zo min, c.q. wordt dit niet zo bedoeld, als dat er in de Bijbel zou staan dat deze plat is. In het voorgaande vers namelijk wordt gesproken over de grondvesten der aarde. Zo met de Bijbel omgaan is "biblicisme" en in strijd met de gezonde regels van Bijbeluitleg.

Wat hier gebeurde is dat God de tijd stilzet. Hoe Hij dat deed is niet bekend. We zien het ook in het verhaal van Hizkia, waar de tijd teruggezet wordt (2 Koningen 20). Maar als we alle voorgaande zaken op ons in hebben laten werken: het droogvallen van de Jordaan, de val van Jericho, de stenen uit de hemel.. wellicht moet de conclusie dan zijn dat de intocht van Israël in het land Kanaän gepaard ging met een groot aantal natuurverschijnselen - een ontregelde natuur - ten gunste van Israël.

Er zijn commentatoren die van mening zijn dat Jozua 10:12-15 een citaat uit een gedicht is en helemaal niet letterlijk bedoeld zou zijn. Ik zie geen enkele aanleiding dit zo te benaderen. Jozua deed hier het werk van een profeet. Hij bad niet zomaar iets in vertwijfeling. Door Gods Geest gedreven sprak hij uit wat God ging doen en het gebeurde.

Mysterie godsdienst?

Het is mij te makkelijk om het allemaal op het "grote mysterie" te gooien. Christenen en Joden kennen geen "mysterie-godsdienst". Veel zaken in de Bijbel zijn daarom naar mijn mening (redelijk) verklaarbaar, maar daarom niet minder groots! Het blijft God die alles mee laat werken ten goede of gunste, in dit geval, van zijn volk: Israël. In dit opzicht is het interessant om te weten dat er vanuit andere bronnen een soortgelijk verschijnsel bekend is c.q. het bevestigd wordt:

"Sahagun, een Spaanse geleerde, die een generatie na Columbus in Amerika kwam en de tradities van de Indianen bestudeerde, schreef, dat tijdens een kosmische catastrofe de zon alleen een klein eindje boven de horizon uitkwam en daar onbeweeglijk bleef staan, ook de maan stond stil."

Sahagun schreef een omvangrijke studie, gebaseerd op interviews met de adellijke Azteken-jongeren die de mondelinge geschiedenis van hun volk kenden: de "Historia General de las Cosas de Nueva España". Hij heeft hier ruim 30 jaar aan besteed. Zo zien we hier een onverwachte, onbevooroordeelde, bevestiging van het fenomeen uit Jozua 10. Géén verklaring, wél bevestiging.

4. Andere buiten-Bijbelse bevestigingen

Het is interessant om te weten dat bovenstaande zaken bevestigd worden door archeologisch onderzoek en antropologisch onderzoek onder (nota bene!) de Azteken. Maar dat zijn niet de enige bronnen die de historiciteit van het boek bevestigen in dit opzicht.

In Jozua 11:11 lezen we over Hasor bijvoorbeeld. Er staat: "Hasor verbrande hij met vuur". In een tablet gedateerd rond 1380 v.Chr, dus ongeveer 20 jaar nadat Jozua het land introk, gezonden aan de Egyptische heerser (Farao) staat te lezen: "Laat mijn Heer, de Koning, zich herinneren wat Hasor en zijn zijn koningen inmiddels hebben moeten lijden" en een ander

tablet maakt er melding van dat een handelskaravaan op weg naar Egypte aan Jozua toestemming moest vragen om het land Kanaän door te trekken.

5. De verdeling van het land, de vrijsteden

Jozua 13 - 19. Zoals eerder gezien wordt het land verdeeld onder de stammen van Israël. Ook nog niet veroverde gebieden worden op voorhand al verdeeld. In Jozua 20 komen we vervolgens nog iets bijzonders tegen: de Vrijsteden. Had iemand onder de Joden (én degenen die met hen meegetrokken waren vanuit Egypte en andere vreemdelingen die in het land leefden) per ongeluk iemand gedood - bijvoorbeeld door een ongeval - dan kon hij daarheen vluchten om te ontkomen aan de bloedwraak. Hij mocht daar blijven totdat hij een eerlijke berechting had gekregen en/of totdat de hogepriester die op dat moment dienst deed gestorven was. Als de hogepriester stierf voordat hij berecht kon worden was hij een vrij man.

Hier zien we dat God het volk duidelijk andere regels geeft dan de regels die in de omliggende landen golden. Ieder mens had recht op een eerlijk proces. En om er voor te zorgen dat een eerlijk proces mogelijk was waren de vrijsteden ingesteld zodat ze in veiligheid hun proces konden afwachten.

6. De dood van Jozua

Jozua 23. Als Jozua zijn dood voelt naderen roept hij alle leiders van het land bij elkaar. Hij herinnert ze aan wat God heeft gedaan, ten gunste van Israël, aan de volken die ze hebben overwonnen. Hij herinnert ze aan de belofte dat ééns het héle land van hen zal zijn, dat God zelf de vijanden voor ze weg zal drijven. Tevens wijst hij ze op hun godsdienstige plicht: het onderhouden van de Wet en zich niet vermengen met de volken rondom hen. Vervolgens spreekt Jozua in hoofdstuk 24 de Israëlieten toe namens de Here, en herinnert ze aan alles wat er gebeurt was vanaf Terach, de vader van Abraham en de vader van Nachor. Hij herinnert ze aan het verbond dat gesloten was en de Here vraagt, via Jozua: "Kies dan heden, wie gij dienen zult". En het volk kiest: "Want de Here is onze God". Hiermee vernieuwen of bevestigen zij het verbond dat God met hen sloot.

Noten:

[1] Nieuwe Visie op de verwoesting van Jericho, Drs. J.G. vd Land. Stichting Bijbel, Geschiedenis en Archeologie

Bronnen:

- The Sword, div. elektronische bijbelvertalingen & commentaren
- NBG 1951
- NBV 2004
- Halley's Bible Handbook
- Bible Notes, S. Abigail
- De Bijbel gaat open, M. Batchelor
- Handleiding bij de Bijbel, Chris Wright
- groot aantal websites...